

Παιδαγωγοί και παιδαγωγική σκέψη στον ελληνόφωνο χώρο (18ος αιώνας- Μεσοπόλεμος)

Ενότητα 12: Η Παιδαγωγική στα Διδασκαλεία (20ός αι.)

Α. Διαμαντούδη, Κ. Μπουζούκη
Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

**«Θ. Ι. Κάστανος:
Ο πρωτόπορος παιδαγωγός που
έμεινε άγνωστος»**

Ιστορικό πλαίσιο

- 1822: πρότυπο διδασκαλείο στο Άργος
- 1876: Θεσσαλονίκη
- 1878: νόμος για διδασκαλεία
- 1880: Τρίπολη
- 1882: Κέρκυρα και Λάρισα
- 1914: νόμος Τσιριμώκου
- 1902-1909: εκπαιδευτική μεταρρύθμιση
- 1910: ίδρυση Εκπαιδευτικού Ομίλου
- 1922: Μικρασιατική καταστροφή

Σχολείο εργασίας

- Γερμανία: Kerschesteiner (αρχές 20^{ου} αι.)
- Διδακτικές αρχές: αρχή της αυτενέργειας, αρχή της εργατικής κοινότητας, κατανομή και συγκέντρωση εργασίας, συγκέντρωση του υλικού εργασίας.
- 1871: «Σύλλογος προς διάδοσιν των ελληνικών γραμμάτων» προσφέρει υποτροφίες σε εκπαιδευτικούς για φοίτηση σε πανεπιστήμια της Γερμανίας.

Το σχολείο εργασίας στην Ελλάδα

- Ανώτερο δημοτικό παρθεναγωγείο Βόλου-Δελμούζος (1908-1911)
- Μαράσλειο διδασκαλείο Αθήνας – Δελμούζος (1923-1925)
- Διδασκαλείο θηλέων Θεσ/νίκης- Κουντουράς (1927-1930)
- Διδασκαλείο Λαμίας- Παπαμαύρος (1928-1933)

Βιογραφία Θ. Ι. Κάστανου

- 1888: γεννήθηκε στο Βροντάδο Χίου
- 1893 ή 1894: φοίτησε στο 4τάξιο δημοτικό του Βροντάδου και στη συνέχεια σε ελληνικό σχολείο
- 1905: αποφοίτησε από το Γυμνάσιο Χίου
- 1907: εργάζεται στο χωριό Παρπαριά ως δάσκαλος
- 1912: επιστράτευση- Βαλκανικοί πόλεμοι
- 1913: υποτροφία στο Πανεπιστήμιο της Ιένας

- 1915: πανεπιστήμιο Βερολίνου
- 1920: επιστροφή στην Ελλάδα- καθηγητής στο Διδασκαλείο Θηλέων Θεσ/νίκης
- 1921: μετάθεση στους Επιβάτες Αν. Θράκης
- 1923: μετάθεση Παλαιά Ορεστιάδα (Καραγάτς)- επιστράτευση- ίδρυση Διδασκαλείου Θηλέων Θράκης
- 1925: μετάθεση στο μονοτάξιο διδασκαλείο Καστοριάς
- 1927: μετάθεση στο μονοτάξιο διδασκαλείο στο Καρπενήσι

-
- 1929: μετάθεση στο πολυτάξιο διδασκαλείο της Φλώρινας
 - 1930: έκδοση περιοδικού «Σχολείο Εργασίας»
 - 1932: θάνατος εξαιτίας βρογχικού άσθματος

Εργογραφία

- *Η εκπαίδευση των δημοδιδασκάλων στην Ελλάδα (διδακτορική διατριβή)*
- ***Το σχολείο εργασίας στη θεωρία και στην πράξη***
- *Η απολογία του σχολείου εργασίας*
- *Τα εκπαιδευτικά μας προβλήματα. Η οργάνωση της εκπαιδύσεως (Διδασκαλικόν Βήμα)*
- *Μια απάντηση (Διδασκαλικόν Βήμα)*
- *Το πρόβλημα το βιβλίου στο λαϊκό μας σχολείο (Διδασκαλικόν Βήμα)*

- *Να στραφούμε στο παιδί (Διδασκαλικόν Βήμα)*
- *Η σημασία της παιδολογίας στο έργο του δασκάλου (Διδασκαλικόν Βήμα)*
- *Λίγες σκέψεις πάνω στο πρόβλημα του αναλυτικού προγράμματος (Διδασκαλικόν Βήμα)*
- *Το παραγέμισμα του αναλυτικού προγράμματος. Οι αιτίες και οι συνέπειές του (Διδασκαλικό Βήμα)*
- *Ελπίδες (Καρπενήσι)*
- *Σχολείο εργασίας (περιοδικό)*

Διδασκαλείο Φλώρινας

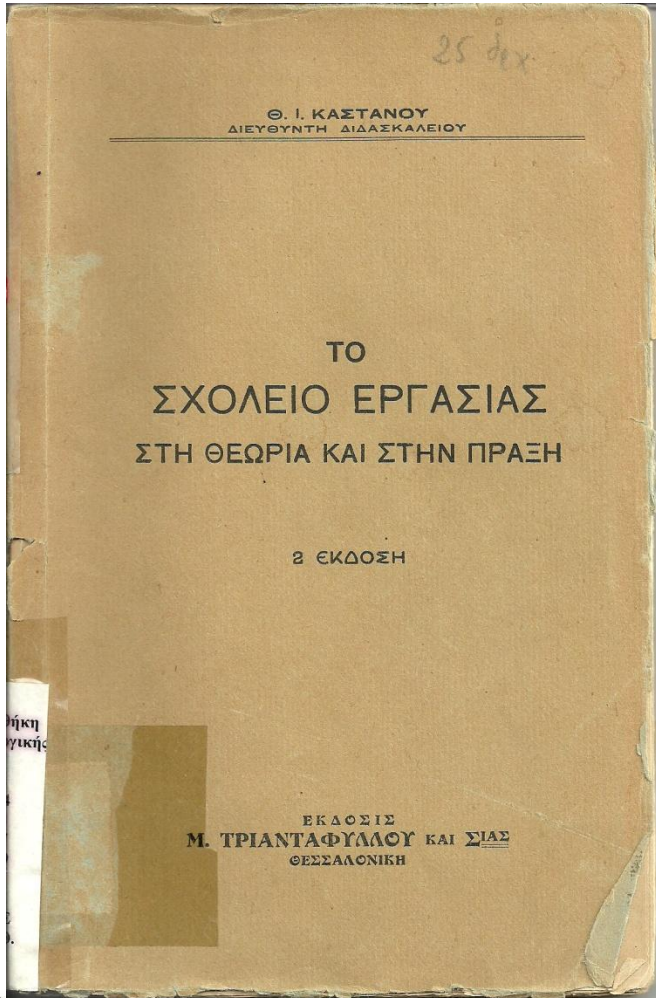
- Ιδρύθηκε το 1924 και λειτούργησε μέχρι το 1933
- Ήταν εξατάξιο
- Λειτούργησε επίσημα το 1926, πρώτη σχολική χρονιά το 1927-1928
- Πρώτος Διευθυντής: Ηλ. Γερακόπουλος
- Υποδιευθυντής ο Θ. Κάστανος το 1929
- Δεύτερος διευθυντής διετέλεσε ο Αγγ. Παπαζαχαρίου
- Σταδιακή αύξηση των μαθητών

- Προσάρτηση δύο πρότυπων δημοτικών σχολείων για πρακτική άσκηση
- Προσπάθεια του Θ.Κάστανου για εφαρμογή αρχών του Σχολείου Εργασίας
- Τρίτος διευθυντής Δημ. Γαρδίκας-έντονη αντιπαράθεση με Κάστανο
- Κατηγορεί τον Κάστανο για αντιθρησκευτικότητα, αντιεθνικισμό και μαλλιαρισμό
- Μετάθεση Κάστανου
- Υποστήριξη του από μαθητές
- Θάνατος 12/2/1932 και μεταθανάτια αναγνώριση

Το Σχολείο Εργασίας στη θεωρία και στην πράξη

1η έκδοση: Καρπενήσι, Απρίλιος, 1929

2η έκδοση: Φλώρινα, Μάρτιος, 1930

Το Σχολείο Εργασίας στη Θεωρία και στη Πράξη

1^ο ΜΕΡΟΣ (θεωρητικό)

1. Ο παλιός κόσμος
2. Οι πρώτοι κλωνισμοί στο ερβαρτιανό σύστημα
3. Μεταρρύθμιση
4. Απορίες και ρωτήματα
5. Ποια ύλη θα διδαχτή στο σχολείο εργασίας
6. Αρχές εκλογής της ύλης στο νέο σχολείο

7. Η Ενιαία Συγκεντρωτική Διδασκαλία
8. ΕΣΔ και αναλυτικό πρόγραμμα
9. Πραχτικές οδηγίες μέσα στο έδαφος της ΕΣΔ
10. Εξωτερική οργάνωση του σχολείου εργασίας
11. Η μέθοδος της διδασκαλίας στο νέο σχολείο
12. Δοκιμές στη Λειψία
13. Πρόγραμμα εργασίας σύμφωνα με τις θεωρίες του σχολείου εργασίας

Στοιχεία της μεθόδου

- Λογικό
- Παιδολογικό
- Οικονομικό – Διδαχτικό
- Αισθητικό – Ηθικό
- Προσωπικό

2^ο ΜΕΡΟΣ (πρακτικό)

Εργασία (1^{ος}-2^{ος} σχ. Χρόνος)

Στην κερασιά- εποχή κερασιών

- ❖ 1^η μέρα: εκδρομή- αφορμή
- ❖ 2^η μέρα: διήγηση ιστορίας
- ❖ 3^η μέρα: μαθηματικές πράξεις
- ❖ 4^η μέρα: μαθηματικές πράξεις
- ❖ 5^η μέρα: εκμάθηση αλφαβήτου
- ❖ 6^η μέρα: επίλυση πρακτικών προβλημάτων
- ❖ 7^η μέρα: ανακεφαλαίωση

Κριτική

Σκληρή κριτική στον Κάστανο και στο Σχολείο
Εργασίας από:

- Υποστηρικτές του λογιοτατισμού
- Τοπικό Μητροπολίτη
- Δημήτριος Γαρδίκας δημιουργεί εμπόδια στην υλοποίηση ιδεών του Κάστανου-προσπάθεια εκδίωξης του
- Τύπος: προσπάθεια αμαύρωσης των ιδεών του
- Συνέδριο δασκάλων στην Αθήνα (1930) τον υπονόμεισε

Συμπεράσματα

- Καινοτόμος παιδαγωγός με πρωτοποριακές ιδέες για την εποχή του
- Ιδιαίτερα αγαπητός σε μαθητές
- Δέκτης πολλών επικρίσεων και συκοφαντιών από συντηρητικούς παιδαγωγούς
- Ενεργό μέλος της κοινωνίας
- Ιδιαίτερα επικοινωνιακός με τους μαθητές του και ενδιαφέρον για τη προσωπικότητά τους
- Καλλιτεχνική φύση
- Συνέδεε το σχολείο με την καθημερινή ζωή

Βιβλιογραφία

Κάστανος, Ι. 1930². *Το σχολείο εργασίας στη θεωρία και στην πράξη*. Θεσσαλονίκη: Μ. Τριανταφύλλου και Σιας.

Κάστανος, Θ., 1995. *Η εκπαίδευση των δημοδιδασκάλων στην Ελλάδα*, μετ. Δημήτρης Ι. Θωίδης. Φλώρινα: Δημόσια Βιβλιοθήκη Φλώρινας «Βασιλικής Πιτόσκα-Βαρνά».

Αντωνίου, Χ. 2008. *Παιδαγωγοί και Παιδαγωγική στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα Α.Ε.

Κανδήρου, Γ., 2012. *Ο παιδαγωγός Θεόδωρος Κάστανος και το σχολείο εργασίας στην Ελλάδα. Η ζωή και η δράση του Θ. Κάστανου με επίκεντρο την εφαρμογή του σχολείου εργασίας στην Ελλάδα.*, (διδακτορική διατριβή). Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.

Καψάλης, Α., 1995. «Οι βασικές αρχές του σχολείου εργασίας», στο *Μακεδνών*, τόμ. Α, 1995, Φλώρινα.

Τσολάκης, Χ., 1997. «Θεόδωρος Κάστανος- ο πρωτοπόρος παιδαγωγός», στο *Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας*, Θεσσαλονίκη: Κώδικας.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Κοντοβά
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

